

การยกระดับระบบนิเวศช่วงเปลี่ยนผ่านชีวิตของกลุ่มเริ่มต้นทำงาน Leveraging the Transition-to-Work Ecosystem for First Jobbers

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่สิบเก้า ได้พิจารณารายงานการพัฒนานโยบายสาธารณะ เรื่อง การยกระดับระบบนิเวศช่วงเปลี่ยนผ่านชีวิตของกลุ่มเริ่มต้นทำงาน^๑

เจตนารมณ์

๑. ด้านหลักการและกรอบนโยบาย

ยึดมั่นในการพัฒนาทุนมนุษย์เป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงด้านประชากร เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และโลกการทำงาน โดยยึดหลักการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ความเสมอภาคของโอกาส การไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง งานที่มีคุณค่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต การลงทุนเชิงป้องกัน และนโยบายตลาดแรงงานเชิงรุก เพื่อสร้างเงื่อนไขให้ประชาชนทุกกลุ่มพัฒนาศักยภาพและมีสุขภาวะทั้งกาย จิต สังคม และปัญญา เชื่อมโยงตั้งแต่ปฐมวัย ผ่านการศึกษาและการเรียนรู้ทุกรูปแบบ สู่การทำงานและการพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินงานอาศัยกรอบพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกฎหมายและนโยบายด้านการพัฒนาฝีมือแรงงาน การรับรองสมรรถนะ และคุณวุฒิวิชาชีพ โดยเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ หมายเหตุที่ ๑๒ “ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต” และทิศทางของ (ร่าง) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๔ เสาหลักที่ ๓ การยกระดับทุนมนุษย์ ซึ่งให้ความสำคัญกับการปรับระบบการศึกษา การพัฒนาทักษะแรงงาน และการวางรากฐานสวัสดิการที่มั่นคงและยั่งยืน

๒. ด้านสถานการณ์ ปัญหา และช่องว่างเชิงระบบ

ตระหนักว่าช่วงเปลี่ยนผ่านสู่การทำงานเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ครอบคลุมการเตรียมความพร้อมและค้นหาเส้นทางอาชีพ การเข้าสู่งานแรก การปรับตัวและตั้งหลักชีวิต จนถึงการเติบโตในอาชีพ ผู้เตรียมเข้าสู่ตลาดแรงงานและผู้เริ่มต้นทำงานต้องเผชิญความท้าทายที่เชื่อมโยงกัน ทั้งความไม่สอดคล้องระหว่างการศึกษา ทักษะ และงาน คุณภาพและความมั่นคงของการจ้างงาน รายได้ที่ไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพ ต้นทุนที่อยู่อาศัยและการเดินทาง ภาระหนี้ สุขภาพกายและจิต และการเข้าถึงหลักประกันทางสังคม โดยผู้มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและสังคม คนพิการ ผู้ที่อยู่นอกระบบ

^๑ เอกสารสมัชชาสุขภาพ ๑๙ / หลัก ๒

1 การศึกษา และผู้ขาดโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและบริการสนับสนุน อาจเผชิญอุปสรรคซ้ำซ้อนที่ต้องได้รับการดูแลอย่าง
2 เหมาะสมกับเงื่อนไขเฉพาะ

3 ความท้าทายเหล่านี้สะท้อนช่องว่างของระบบการศึกษา การพัฒนาทักษะ การจ้างงาน สุขภาพ การเงิน การ
4 ค้ำครองทางสังคม และการพัฒนาพื้นที่ ซึ่งยังขาดการเชื่อมโยงเป้าหมาย ข้อมูล ตัวชี้วัด และความรับผิดชอบต่อ
5 คุณภาพการเปลี่ยนผ่าน หากไม่มีการสนับสนุนที่เหมาะสม ความเสียเปรียบในระยะเริ่มต้นอาจสะสมเป็นผลกระทบ
6 ระยะยาว (Scarring Effect) ต่อรายได้ ความก้าวหน้าในอาชีพ ความมั่นคงและสุขภาวะของบุคคล ตลอดจนผลิตภาพ
7 และศักยภาพทุนมนุษย์ของประเทศ

8 ๓. ด้านการสานต่อความพยายามและความร่วมมือ

9 ให้คุณค่าแก่ความร่วมมือของภาครัฐ สถาบันการศึกษาและพัฒนาทักษะ นายจ้าง ท้องถิ่น หน่วยบริการสุขภาพ
10 สถาบันการเงิน ภาคประชาสังคม ครอบครัว ชุมชน และเครือข่ายคนรุ่นใหม่ ในการสนับสนุนผู้เตรียมเข้าสู่ตลาดแรงงาน
11 และผู้เริ่มต้นทำงาน ทั้งในระบบและนอกระบบ ผ่านการแนะแนวและจัดหางาน การเรียนรู้จากการทำงานจริง การ
12 พัฒนาฝีมือแรงงานและการรับรองคุณวุฒิ การคุ้มครองสิทธิแรงงาน การสร้างเสริมสุขภาวะ ความรอบรู้ทางการเงิน
13 และหลักประกันทางสังคม โดยมุ่งยกระดับกลไกที่มีอยู่ตามแนวคิด “เชื่อมสิ่งที่มี เติมสิ่งที่ขาด และจัดระบบให้ทำงาน
14 ร่วมกัน” เพื่อลดช่องว่างและความซ้ำซ้อนของการดำเนินงาน

15 พร้อมสานต่อมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ได้แก่ มติ ๑๕.๑ การจัดความยากจนตามแนวคิดเศรษฐกิจ BCG:
16 การยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือน มติ ๑๕.๓ หลักประกันรายได้เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ มติ ๑๖.๑ ระบบ
17 สุขภาวะทางจิตเพื่อสังคมไทยไร้ความรุนแรง มติ ๑๖.๓ การส่งเสริมการพัฒนาประชากรให้เกิดและเติบโตอย่างมี
18 คุณภาพ และมติ ๑๘.๑ การสร้างโอกาสในเศรษฐกิจสูงวัย เพื่อเชื่อมการพัฒนาคน โอกาสทางเศรษฐกิจ สุขภาวะ และ
19 ความมั่นคงทางสังคมให้หนุนเสริมกันตลอดช่วงชีวิต

20 ๔. ด้านเจตจำนงร่วมและทิศทางการขับเคลื่อน

21 เห็นพ้องให้การเปลี่ยนผ่านสู่การทำงานเป็น “ความรับผิดชอบร่วมของระบบ” โดยทุกภาคส่วนร่วมสร้างโอกาส
22 และเงื่อนไขสนับสนุนที่ต่อเนื่อง ยึด “เส้นทางการเปลี่ยนผ่านของบุคคลเป็นศูนย์กลาง” ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างมี
23 ความหมายของผู้เริ่มต้นทำงานในการสะท้อนปัญหา ร่วมออกแบบนโยบาย และติดตามผล และตอบสนองความ
24 ต้องการที่แตกต่างกันของบุคคลและพื้นที่ ผ่านการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจน ใช้ระบบข้อมูลร่วมและ
25 การขับเคลื่อนเชิงพื้นที่เป็นฐานเชื่อมโยงบริการ จัดสรรทรัพยากร และติดตามผลอย่างบูรณาการ

26 ความสำเร็จของการเปลี่ยนผ่านต้องครอบคลุมทั้งการมีงานทำ การพัฒนาศักยภาพ การเข้าถึงงานที่มีคุณค่า
27 และเป็นธรรม การทำงานอย่างมีสุขภาวะ และการตั้งหลักชีวิตโดยมีหลักประกันและความมั่นคงในการดำรงชีวิต จึงมุ่ง
28 ร่วมกันพัฒนาระบบนิเวศที่เชื่อมการศึกษา การทำงาน และการค้ำครองทางสังคม เพื่อให้ทุกคนก้าวสู่ชีวิตการทำงานได้
29 อย่างมีคุณภาพ และลดการสะสมความเสียเปรียบตลอดเส้นทางชีวิต

กรอบทิศทางนโยบาย (Policy Statement)

ประเทศไทยมุ่งยกระดับการพัฒนากระบวนการที่สนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่โลกการทำงานให้เป็นวาระนโยบายระยะยาว เพื่อพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างสุขภาวะของประชากรตลอดช่วงชีวิต โดยบูรณาการการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ การเข้าถึงโอกาสทางอาชีพและงานที่มีคุณค่า การส่งเสริมสุขภาวะและคุณภาพชีวิต ตลอดจนการสร้าง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและหลักประกันทางสังคมให้เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ การขับเคลื่อนดังกล่าวอาศัย มาตรการเชิงรุกควบคู่กับการเชื่อมโยงและเพิ่มประสิทธิภาพของกลไกที่มีอยู่ทั้งระดับชาติและระดับพื้นที่ ผ่านความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่ยึดหลักความเป็นธรรม การลดความเหลื่อมล้ำ การไม่เลือกปฏิบัติ การมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย และความรับผิดชอบร่วมกันต่อผลลัพธ์ของการดำเนินงาน เป้าหมายสำคัญคือให้ผู้เตรียมเข้าสู่ ตลาดแรงงานและผู้เริ่มต้นชีวิตการทำงานสามารถ “เปลี่ยนผ่านได้ดี ตั้งหลักได้มั่นคง เติบโตได้อย่างมีคุณภาพและเป็นธรรม” ควบคู่กับการเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศในการเตรียมความพร้อม ปรับตัว และสร้างโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

แนวทางการขับเคลื่อน (Implementation Directions)

ภายใต้กรอบ การพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศตามแนวคิดตลอดช่วงชีวิต (Life-course Approach) การเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาเข้าสู่โลกการทำงานและการตั้งหลักชีวิตถือเป็น จุดเปลี่ยนผ่านเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Transition Point) ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพ สุขภาวะ คุณภาพชีวิต และความมั่นคงของบุคคล ตลอดจน การพัฒนากำลังคนและเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว

การยกระดับ ระบบนิเวศช่วงเปลี่ยนผ่านชีวิตของกลุ่มเริ่มต้นทำงาน (Transition-to-Work Ecosystem for First Jobbers) จึงมิใช่เพียงการส่งเสริมให้บุคคลมีงานทำ แต่เป็นการสร้างเงื่อนไขและระบบสนับสนุนที่เอื้อให้บุคคลสามารถ เปลี่ยนผ่านเข้าสู่โลกการทำงานได้อย่างมีคุณภาพ ตั้งหลักชีวิตได้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงความแตกต่างของเงื่อนไขตั้งต้นในชีวิต โอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร และบริบททางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละบุคคล

ในระดับบุคคล เส้นทางเปลี่ยนผ่านชีวิตของกลุ่มเริ่มต้นทำงาน (Life Transition Pathway for First Jobbers) ประกอบด้วย 5 ช่วงสำคัญที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ (1) การเตรียมพร้อมและพัฒนาศักยภาพ (2) การเข้าถึงโอกาสและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการกำหนดเส้นทางชีวิตและอาชีพ (3) การเข้าสู่งานที่มีคุณค่าและเป็นธรรม (4) การมีสุขภาวะ ความสัมพันธ์ และสมดุลชีวิตในการทำงาน และ (5) การมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและหลักประกันชีวิต ทั้งนี้ เส้นทางดังกล่าวมิได้เป็นกระบวนการเชิงเส้นที่ทุกคนต้องผ่านตามลำดับเดียวกัน หากสามารถเกิดขึ้นควบคู่กัน ย้อนกลับ หรือปรับเปลี่ยนได้ตามโอกาส สถานการณ์การทำงาน และเงื่อนไขชีวิตของแต่ละบุคคล

เพื่อรองรับเส้นทางเปลี่ยนผ่านดังกล่าว จำเป็นต้องพัฒนา ระบบนิเวศที่เชื่อมโยงและเกื้อหนุนกัน 6 มิติสำคัญ ได้แก่ (1) การเรียนรู้ ทักษะ และความพร้อมสู่โลกการทำงาน (2) โอกาสและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการกำหนดเส้นทางชีวิตและอาชีพ (3) การเข้าถึงงานที่มีคุณค่าและเป็นธรรม (4) สุขภาวะ ความสัมพันธ์ และสมดุลชีวิตในการทำงาน (5) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและหลักประกันชีวิต และ (6) ระบบสนับสนุน ข้อมูลร่วม และกลไกขับเคลื่อน ระบบนิเวศเชิงพื้นที่ โดยมีมิติที่ 1-5 เป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนคุณภาพการเปลี่ยนผ่านของบุคคลโดยตรง ขณะที่มิติที่ 6 ทำหน้าที่เป็น กลไกหนุนเสริมร่วม (Cross-cutting Enabler) เชื่อมโยงการดำเนินงานของทุกมิติให้เป็นระบบเดียวกัน

การขับเคลื่อนระบบนิเวศดังกล่าวต้องอาศัย ระบบข้อมูลร่วม การเชื่อมโยงบริการ ความร่วมมือระหว่างภาคส่วน การติดตามและประเมินผล ความรับผิดชอบร่วมต่อผลลัพธ์ (Shared Accountability) และกลไกขับเคลื่อนเชิงพื้นที่ (Place-based Approach) โดยเชื่อมโยงบทบาทของระดับชาติในการกำหนดทิศทาง มาตรฐาน และระบบสนับสนุน กับบทบาทของระดับพื้นที่ในการวิเคราะห์ปัญหา ออกแบบมาตรการ และจัดบริการให้สอดคล้องกับบริบทของประชาชน ทั้งนี้ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของกลุ่มเริ่มต้นทำงานในฐานะผู้ร่วมออกแบบ และขับเคลื่อนระบบ

หัวใจสำคัญของกรอบแนวคิดนี้ คือ การเปลี่ยนจากการพัฒนาความพร้อมของบุคคลเพียงฝ่ายเดียว ไปสู่การพัฒนาทั้งคนและระบบให้พร้อมรองรับการเปลี่ยนผ่าน โดยยึดบุคคลและเส้นทางชีวิตเป็นศูนย์กลาง เชื่อมโยงสิทธิบริการ และการสนับสนุนให้ต่อเนื่องแม้สถานะการเรียนรู้หรือการทำงานเปลี่ยนแปลง เพื่อให้กลุ่มเริ่มต้นทำงานสามารถ “เปลี่ยนผ่านได้ดี ตั้งหลักชีวิตได้ และเติบโตอย่างมีคุณภาพ” อันเป็นรากฐานของการพัฒนาทุนมนุษย์ตลอดช่วงชีวิต และการยกระดับเป็นวาระเชิงนโยบายระยะยาวของประเทศ

ภายใต้กรอบแนวคิดดังกล่าว จึงเสนอ แนวทางการขับเคลื่อน 6 แนวทาง ที่สอดคล้องกับมิติของระบบนิเวศ โดยมุ่งให้การดำเนินงานทั้งระดับชาติและระดับพื้นที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ดังต่อไปนี้

1 แนวทางที่ ๑ การสร้างความพร้อมและพัฒนาศักยภาพเพื่อเข้าสู่โลกการทำงาน

2 ๑.๑ ระดับประเทศ

3 **หน่วยงาน/องค์กร** กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงาน
4 คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ
5 นวัตกรรม โดยสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงแรงงาน โดยกรม
6 พัฒนาฝีมือแรงงานและกรมการจัดหางาน เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) กรม
7 ส่งเสริมการเรียนรู้ ธนาคารแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าไทยและสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สำนักงาน
8 ส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล สถาบันการศึกษา องค์กรวิชาชีพ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

9 **ร่วมกัน** พัฒนารอบสมรรถนะ มาตรฐาน และกลไกเชื่อมโยงระบบการศึกษา การพัฒนาทักษะ การรับรอง
10 คุณวุฒิและสมรรถนะกับความต้องการของโลกการทำงาน โดยให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่การ
11 ทำงาน ทั้งทักษะวิชาชีพและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน ได้แก่ การปรับตัวเข้าสู่วัฒนธรรมและ
12 สภาพแวดล้อมของสถานประกอบการ การจัดการความเครียดและความคาดหวังในการทำงาน การสื่อสาร การทำงาน
13 ร่วมกับผู้อื่น การคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ทักษะดิจิทัล และความรอบรู้ทางการเงิน โดยเฉพาะการบริหารรายรับ
14 รายจ่าย การออม การลงทุนอย่างเหมาะสม การใช้สินเชื่อและบัตรเครดิตอย่างรับผิดชอบ และการป้องกันปัญหาหนี้สิน
15 ควบคู่กับการพัฒนาระบบแนะแนวการศึกษาและอาชีพ การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น และกลไกการรับรอง สะสม และเทียบโอน
16 ผลการเรียนรู้และประสบการณ์จากช่องทางที่หลากหลาย ตลอดจนส่งเสริมมาตรการสนับสนุนสถานประกอบการให้มี
17 ส่วนร่วมในการพัฒนาสมรรถนะและเตรียมความพร้อมของผู้เข้าสู่ตลาดแรงงาน พร้อมทั้งพัฒนากลไกวิเคราะห์และ
18 เชื่อมโยงข้อมูลการผลิตกำลังคนของสถาบันการศึกษากับความต้องการกำลังคนและทักษะของตลาดแรงงาน ทั้งใน
19 ระดับประเทศและระดับพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการวางแผนการจัดการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การแนะแนวอาชีพ และ
20 การพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกการทำงาน

21 **เพื่อ** ให้ประเทศมีระบบการเตรียมความพร้อมและพัฒนากำลังคนที่เชื่อมโยงการศึกษากับโลกการทำงานอย่าง
22 เป็นระบบ ส่งเสริมให้ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้เตรียมเข้าสู่ตลาดแรงงานมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของ
23 สถานประกอบการ มีทักษะชีวิตและความรอบรู้ทางการเงิน สามารถปรับตัวและรับมือกับความท้าทายในช่วงเริ่มต้น
24 ทำงาน และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิต

25 ๑.๒ ระดับพื้นที่

26 **หน่วยงาน/องค์กร** สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด
27 สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด สำนักงานจัดหางานจังหวัด และสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด เป็น
28 หน่วยงานหลัก ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษา สถานศึกษา สถานประกอบการ สภา
29 อุตสาหกรรมจังหวัด หอการค้าจังหวัด สถาบันการเงินและเครือข่ายส่งเสริมความรู้ทางการเงิน องค์กรวิชาชีพ องค์กร
30 ชุมชน ภาคประชาสังคม และภาคีเครือข่ายในพื้นที่

31 **ร่วมกัน** ออกแบบและจัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับศักยภาพ ความสนใจ และความ
32 ต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนบริบทเศรษฐกิจและโอกาสการทำงานในพื้นที่ โดยส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง

1 สถานศึกษา สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การเรียนรู้จากการทำงาน
2 ระบบพี่เลี้ยง และการเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มงาน ครอบคลุมทักษะการปรับตัวเข้ากับองค์กร การสื่อสารและการ
3 ทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหา การจัดการความเครียดและความคาดหวังในการทำงาน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ
4 การบริหารจัดการทางการเงินส่วนบุคคล พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานประกอบการเปิดโอกาสในการเข้าถึง
5 การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ที่อยู่นอกระบบการศึกษา และผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะเพิ่มเติม
6 (Upskill) หรือปรับเปลี่ยนทักษะเพื่อเข้าสู่อาชีพใหม่ (Reskill) โดยมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ ถ่ายทอด
7 ประสบการณ์ และสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

8 **เพื่อ** ให้กลุ่มผู้เตรียมเข้าสู่ตลาดแรงงานและกลุ่มเริ่มต้นทำงาน รวมถึงผู้ที่ต้องการเปลี่ยนผ่านเส้นทางอาชีพ มี
9 โอกาสเข้าถึงการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับการ
10 ทำงานจริง สามารถปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมและความคาดหวังของสถานประกอบการ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี
11 ประสิทธิภาพ บริหารจัดการความเครียดและการเงินส่วนบุคคลได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนมีความพร้อมในการเริ่มต้น
12 ทำงานและพัฒนาเส้นทางอาชีพได้อย่างมั่นคงและต่อเนื่อง

13 **แนวทางที่ ๒ การสร้างโอกาสและสนับสนุนการกำหนดเส้นทางชีวิตและอาชีพ**

14 **๒.๑ ระดับประเทศ**

15 **หน่วยงาน/องค์กร** กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางานและกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ
16 โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานเลขาธิการ
17 สภาการศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา
18 วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมพัฒนาสังคมและ
19 สวัสดิการ เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น การเคหะแห่งชาติ กรมการ
20 ขนส่งทางบก สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร หน่วยงานและองค์กรผู้ให้ทุนสนับสนุนการศึกษาและ
21 พัฒนาทักษะ ได้แก่ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) กองทุน
22 ภาครัฐ มูลนิธิและองค์กรให้ทุนภาคเอกชน สถาบันการเงิน สถานศึกษา สถานประกอบการ องค์กรนายจ้าง และภาค
23 ส่วนที่เกี่ยวข้อง

24 **ร่วมกัน** พัฒนาระบบข้อมูล การแนะแนวและให้คำปรึกษาด้านการศึกษา อาชีพ และการวางแผนชีวิตที่
25 เชื่อมโยงและเข้าถึงได้ โดยส่งเสริมการสื่อสารข้อมูลอาชีพที่สะท้อนลักษณะงาน สภาพแวดล้อมการทำงาน ทักษะและ
26 สมรรถนะที่จำเป็น ตลอดจนประสบการณ์จากผู้ประกอบอาชีพจริง ผ่านสื่อและรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายและ
27 เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ควบคู่กับการพัฒนากลไกและมาตรการสนับสนุนด้านทุนการศึกษา ทุนพัฒนาทักษะ และ
28 ทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อลดอุปสรรคและต้นทุนของการเปลี่ยนผ่าน ทั้งด้านการศึกษา การพัฒนาทักษะ การหางาน ที่อยู่
29 อาศัย การเดินทาง การย้ายถิ่น และค่าครองชีพ โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึง
30 คนพิการและผู้ที่อยู่นอกระบบการศึกษา ผ่านมาตรการสนับสนุนที่เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของแต่ละกลุ่ม ทั้ง
31 การเข้าถึงข้อมูล การพัฒนาทักษะ การปรับสภาพแวดล้อม และการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อส่งเสริมการเข้าถึง
32 โอกาสและบริการสนับสนุนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

1 **เพื่อ** ให้ประเทศมีระบบข้อมูลและบริการสนับสนุนการตัดสินใจด้านการศึกษาและอาชีพที่เชื่อมโยงและเข้าถึง
2 ได้ ประชาชนสามารถเข้าใจโลกการทำงานและโอกาสทางอาชีพอย่างรอบด้าน พร้อมทั้งลดความเหลื่อมล้ำและข้อจำกัด
3 ด้านทรัพยากรและต้นทุนในการเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ และการเริ่มต้นทำงาน

4 **๒.๒ ระดับพื้นที่**

5 **หน่วยงาน/องค์กร** สำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการ
6 จังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลัก
7 ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด สถานศึกษา สถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการ สมาคมอุตสาหกรรม
8 จังหวัด หอการค้าจังหวัด หน่วยงานด้านการเคหะและการขนส่งในพื้นที่ หน่วยงานและองค์กรผู้ให้ทุนการศึกษาและ
9 พัฒนาทักษะ มูลนิธิ กองทุนชุมชน และเครือข่ายผู้สนับสนุนทุนในพื้นที่ สถาบันการเงิน องค์กรชุมชน ภาคประชาสังคม
10 และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

11 **ร่วมกัน** จัดระบบข้อมูล การแนะแนวและให้คำปรึกษาด้านการศึกษาและอาชีพที่เข้าถึงได้ โดยเชื่อมโยง
12 สถานศึกษา สถานประกอบการ และผู้ประกอบการอาชีพจริงในการถ่ายทอดประสบการณ์และสื่อสารข้อมูลอาชีพผ่าน
13 กิจกรรมและสื่อสร้างสรรค์ เช่น สื่อบันทึกชีวิตการทำงานหนึ่งวัน (1 Day Vlog) การเยี่ยมชมสถานประกอบการ และ
14 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ประกอบการอาชีพ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจลักษณะงาน สภาพแวดล้อม และทักษะที่
15 จำเป็นในแต่ละอาชีพ ควบคู่กับการวิเคราะห์อุปสรรคและต้นทุนชีวิตที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ และเชื่อมโยงการเข้าถึง
16 ทุนการศึกษา ทุนพัฒนาทักษะ และบริการสนับสนุนที่เหมาะสม โดยเฉพาะการเดินทาง ที่อยู่อาศัย และค่าใช้จ่ายในช่วง
17 ฝึกงานหรือเริ่มต้นทำงาน พร้อมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มเริ่มต้นทำงานในการออกแบบมาตรการตามบริบทพื้นที่

18 **เพื่อ** ให้ผู้ที่อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านสามารถ มองเห็น เข้าใจ เข้าถึง และเลือกใช้ออกาส ทางการศึกษาและอาชีพได้
19 อย่างเหมาะสม มีข้อมูลและประสบการณ์ประกอบการตัดสินใจ สามารถกำหนดเส้นทางชีวิตและอาชีพที่สอดคล้องกับ
20 ศักยภาพ ความสนใจ และบริบทชีวิตของตน โดยได้รับการสนับสนุนที่ช่วยลดข้อจำกัดด้านต้นทุนชีวิตและเงื่อนไขทาง
21 เศรษฐกิจและสังคม

22 **แนวทางที่ ๓ การส่งเสริมการเข้าถึงงานที่มีคุณค่าและเป็นธรรม**

23 **๓.๑ ระดับประเทศ**

24 **หน่วยงาน/องค์กร** กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และกรม
25 พัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน สำนักงานประกันสังคม
26 กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ
27 นวัตกรรม โดยสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การ
28 มหาชน) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สมาคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่ง
29 ประเทศไทย กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

30 **ร่วมกัน** พัฒนาระบบข้อมูลตลาดแรงงานและกลไกเชื่อมโยงคน ทักษะ งาน และโอกาส ส่งเสริมการจับคู่ทักษะ
31 กับตำแหน่งงานและมาตรการตลาดแรงงานเชิงรุก ควบคู่กับการพัฒนามาตรฐานและกลไกกำกับดูแลการจ้างงานที่มี
32 คุณค่าและเป็นธรรม ครอบคลุมค่าตอบแทนที่เหมาะสม สภาพการทำงานที่ปลอดภัย การคุ้มครองสิทธิ การไม่เลือก

ปฏิบัติ การป้องกันและคุ้มครองจากการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมซึ่งส่งผลกระทบต่อโอกาสและความก้าวหน้าในอาชีพ
ตลอดจนการส่งเสริมโอกาสในการพัฒนาและเติบโตในเส้นทางอาชีพอย่างเท่าเทียม โดยคำนึงถึงการจ้างงานในระบบ
การประกอบอาชีพอิสระ และรูปแบบการทำงานที่หลากหลาย รวมทั้งพัฒนากลไกให้คำปรึกษา การรับเรื่องร้องเรียน
และการช่วยเหลือด้านสิทธิแรงงานที่เข้าถึงได้สะดวก ปลอดภัย และเหมาะสมกับรูปแบบการทำงานที่หลากหลาย

เพื่อให้ประเทศมีระบบตลาดแรงงานที่เอื้อต่อการเข้าถึงงานที่มีคุณค่าและเป็นธรรม ลดความไม่สอดคล้อง
ระหว่างทักษะกับความต้องการจ้างงาน และยกระดับคุณภาพการจ้างงานให้ครอบคลุมคนทำงานในรูปแบบที่
หลากหลาย โดยเฉพาะกลุ่มเริ่มต้นทำงาน ให้ได้รับการคุ้มครองสิทธิและการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมตั้งแต่การเข้าสู่
ตลาดแรงงาน ตลอดจนมีโอกาสพัฒนาและก้าวหน้าในอาชีพอย่างเสมอภาคและปราศจากการเลือกปฏิบัติ

๓.๒ ระดับพื้นที่

หน่วยงาน/องค์กร สำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด และสำนักงาน
พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับสำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด
สถาบันอุดมศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาอุตสาหกรรมจังหวัด หอการค้าจังหวัด สถาน
ประกอบการ องค์กรนายจ้าง องค์กรลูกจ้าง และภาคีเครือข่ายในพื้นที่

ร่วมกัน เชื่อมโยงข้อมูลความต้องการแรงงานและทักษะของสถานประกอบการกับศักยภาพและความสนใจของ
ผู้เริ่มต้นทำงาน ผ่านการแนะแนวอาชีพ การพัฒนาทักษะ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การจับคู่งาน และบริการจัด
งานเชิงรุก พร้อมทั้งส่งเสริมให้สถานประกอบการมีระบบการจ้างงานที่เป็นธรรม การคุ้มครองสิทธิ สภาพแวดล้อมการ
ทำงานที่ปลอดภัย และโอกาสเรียนรู้และพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพ ตลอดจนเชื่อมโยงช่องทางให้คำปรึกษา รับฟัง
ปัญหา และรับเรื่องร้องเรียนด้านการจ้างงานกับกลไกคุ้มครองแรงงานในพื้นที่ เพื่อให้กลุ่มเริ่มต้นทำงานสามารถเข้าถึง
การช่วยเหลือและการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัย

เพื่อให้กลุ่มเริ่มต้นทำงานสามารถเข้าถึงงานที่สอดคล้องกับศักยภาพและบริบทชีวิต ได้รับค่าตอบแทนและการ
คุ้มครองสิทธิอย่างเหมาะสม มีความมั่นคงและโอกาสเติบโตในอาชีพ โดยยกระดับจากเพียงการมีงานทำไปสู่ การมีงาน
ที่มีคุณค่า (Decent Work) และเอื้อต่อคุณภาพชีวิต

แนวทางที่ ๔ การเสริมสร้างสุขภาวะ ความสัมพันธ์ และสมดุลชีวิตในการทำงาน

๔.๑ ระดับประเทศ

หน่วยงาน/องค์กร กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานและสำนักงานประกันสังคม และ
กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต กรมอนามัย และกรมควบคุมโรค เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับสำนักงานกองทุน
สนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพ
แห่งชาติ (สปสช.) สถาบันความปลอดภัยในการทำงาน (องค์การมหาชน) สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภา
หอการค้าแห่งประเทศไทย องค์กรนายจ้าง องค์กรลูกจ้าง องค์กรวิชาชีพด้านสุขภาพ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ร่วมกัน พัฒนานโยบาย มาตรฐาน และกลไกส่งเสริมสุขภาวะในการทำงานอย่างเป็นองค์รวม ครอบคลุม
สุขภาพกาย สุขภาพจิต สุขภาพสังคม และสุขภาวะทางปัญญา ตลอดจนความปลอดภัย ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความ
หลากหลาย การไม่เลือกปฏิบัติ และสมดุลระหว่างงานกับชีวิต โดยให้ความสำคัญกับ การส่งเสริมสุขภาพจิต การ

1 ป้องกันและจัดการความเครียดและภาวะหมดไฟจากการทำงาน (Burnout) การจัดระบบงานและวัฒนธรรมองค์กรที่
2 เป็นธรรม การป้องกันการคุกคามและการเลือกปฏิบัติ รวมทั้งส่งเสริมระบบสนับสนุนสุขภาพ การมีส่วนร่วมและการรับ
3 ฟังเสียงของคนทำงาน ตลอดจนการจัดการด้านอาชีวอนามัย ความปลอดภัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ที่
4 เหมาะสมกับลักษณะงาน ประเภทกิจการ และขนาดของสถานประกอบการ พร้อมเชื่อมโยงระบบบริการสุขภาพกับการ
5 ส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการทำงาน

6 **เพื่อ** ให้ประเทศมีระบบและมาตรฐานการส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ครอบคลุมและเป็น
7 ธรรม สามารถป้องกันและลดความเสี่ยงด้านสุขภาพกายและจิตใจ รวมถึงภาวะหมดไฟจากการทำงาน โดยคำนึงถึง
8 ความต้องการเฉพาะของกลุ่มเริ่มต้นทำงาน และส่งเสริมให้สุขภาพเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจ้างงานที่มีคุณค่า
9 และการพัฒนากำลังคนอย่างยั่งยืน

10 **๔.๒ ระดับพื้นที่**

11 **หน่วยงาน/องค์กร** สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด สำนักงาน
12 แรงงานจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับสำนักงานประกันสังคมจังหวัด ศูนย์
13 สุขภาพจิต โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน หน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิ สถานประกอบการ
14 สภาอุตสาหกรรมจังหวัด หอการค้าจังหวัด องค์กรนายจ้าง องค์กรลูกจ้าง สถาบันการศึกษา องค์กรชุมชน ภาคประชา
15 สังคม และเครือข่ายสร้างเสริมสุขภาพในพื้นที่

16 **ร่วมกัน** ส่งเสริมให้สถานประกอบการและชุมชนเป็นพื้นที่สนับสนุนสุขภาพของกลุ่มเริ่มต้นทำงาน โดยพัฒนา
17 ระบบดูแลสุขภาพกายและจิตใจ การเฝ้าระวังและป้องกันความเครียดและภาวะหมดไฟจากการทำงาน (Burnout) การ
18 ให้คำปรึกษา ระบบพี่เลี้ยง และเครือข่ายเพื่อนร่วมงานที่เกื้อหนุน ควบคู่กับการพัฒนาทักษะชีวิต การจัดการอารมณ์
19 และความเครียด และการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งจัดให้มีกลไกป้องกันและจัดการปัญหาการคุกคาม การ
20 เลือกปฏิบัติ และความไม่ปลอดภัยในการทำงาน ช่องทางรับฟังความคิดเห็นและสะท้อนปัญหาของคนทำงานอย่าง
21 ปลอดภัย ตลอดจนส่งเสริมการจัดระบบงานที่เอื้อต่อสมดุลระหว่างงานกับชีวิต และ การจัดการด้านอาชีวอนามัย ความ
22 ปลอดภัย และอนามัยสิ่งแวดล้อมในการทำงาน โดยปรับรูปแบบการดำเนินงานให้เหมาะสมกับประเภทงานและขนาด
23 ของสถานประกอบการ พร้อมทั้งส่งเสริมการเข้าถึงบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่เหมาะสมกับวัยทำงาน
24 รวมถึงการประเมินความเสี่ยงด้านสุขภาพ การส่งเสริมกิจกรรมทางกาย อาหารที่เอื้อต่อสุขภาพ และการเชื่อมโยง
25 บริการสุขภาพกายและสุขภาพจิตกับหน่วยบริการในพื้นที่ โดยคำนึงถึงลักษณะงานและศักยภาพของสถานประกอบการ

26 **เพื่อ** ให้กลุ่มเริ่มต้นทำงานมีสุขภาพที่ดีทั้งทางกาย จิต สังคม และปัญญา สามารถรับมือกับความเครียดและ
27 ลดความเสี่ยงต่อภาวะหมดไฟจากการทำงาน ได้รับการดูแลและสนับสนุนอย่างเหมาะสม รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร
28 ได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่า มีความสัมพันธ์และเครือข่ายสนับสนุนที่เกื้อหนุน สามารถสร้างสมดุลระหว่างงานกับ
29 ชีวิต และพัฒนาศักยภาพของตนได้อย่างต่อเนื่องในสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัยและเป็นธรรม

1 แนวทางที่ ๕ การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและหลักประกันชีวิตที่ต่อเนื่อง

2 ๕.๑ ระดับประเทศ

3 **หน่วยงาน/องค์กร** กระทรวงแรงงาน โดยสำนักงานประกันสังคมและสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน
4 กระทรวงการคลัง โดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
5 ของมนุษย์ โดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการ
6 จัดหางาน สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) กองทุนการออมแห่งชาติ สถาบันการเงินของรัฐ องค์กร
7 นายจ้าง องค์กรลูกจ้าง ผู้แทนแรงงานนอกระบบ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ผู้ทำงานผ่านแพลตฟอร์ม และภาคส่วนที่
8 เกี่ยวข้อง

9 **ร่วมกัน** พัฒนานโยบาย มาตรการ และกลไกเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและหลักประกันชีวิตสำหรับ
10 กลุ่มเริ่มต้นทำงาน ครอบคลุมการส่งเสริมรายได้ที่เหมาะสม การสร้างความรอบรู้และทักษะทางการเงิน การบริหาร
11 รายรับรายจ่าย การออม การจัดการหนี้ และการเตรียมพร้อมรับความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการเสริมสร้างความ
12 รอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) และความสามารถในการเข้าถึง เข้าใจ และใช้ประโยชน์จากสิทธิและบริการด้าน
13 สุขภาพและสวัสดิการสังคม ตลอดจนพัฒนาระบบหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุม เพียงพอ ต่อเนื่อง และเป็นธรรม
14 โดยกำหนดกลไกและแนวปฏิบัติในการคงสิทธิและเชื่อมต่อสิทธิประโยชน์ระหว่างระบบประกันสังคม หลักประกัน
15 สุขภาพ และสิทธิด้านการพัฒนาทักษะ เมื่อมีการเปลี่ยนนายจ้าง อาชีพ หรือสถานะการทำงาน ตามแนวคิดการพกพา
16 สิทธิ (Portability) พร้อมทั้งลดช่องว่างของการคุ้มครองและป้องกันการขาดช่วงของสิทธิ โดยเฉพาะผู้เปลี่ยนงานบ่อย
17 ผู้ทำงานตามสัญญาจ้างชั่วคราว แรงงานนอกระบบ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ และผู้ทำงานผ่านแพลตฟอร์ม

18 **เพื่อ** ให้ประเทศมีระบบส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจและหลักประกันชีวิตที่ครอบคลุม ต่อเนื่อง และเป็น
19 ธรรม รองรับการเปลี่ยนผ่านและเส้นทางอาชีพที่หลากหลาย ลดช่องว่างและความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิและความ
20 คุ้มครองทางสังคม โดยให้กลุ่มเริ่มต้นทำงานสามารถเข้าถึง ใช้ประโยชน์ และคงสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสมได้อย่าง
21 ต่อเนื่อง แม้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบหรือสถานการณ์ทำงาน

22 ๕.๒ ระดับพื้นที่

23 **หน่วยงาน/องค์กร** สำนักงานประกันสังคมจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
24 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สำนักงานคลังจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็น
25 หน่วยงานหลัก ร่วมกับสำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด หน่วยบริการ
26 สุขภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สถาบันการเงินของรัฐในพื้นที่ สถาน
27 ประกอบการ องค์กรนายจ้าง องค์กรลูกจ้าง องค์กรชุมชน เครือข่ายแรงงานนอกระบบ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ผู้ทำงาน
28 ผ่านแพลตฟอร์ม และภาคประชาสังคม

29 **ร่วมกัน** ส่งเสริมความรอบรู้และทักษะทางการเงินควบคู่กับความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) ที่
30 เหมาะสมกับกลุ่มเริ่มต้นทำงาน ครอบคลุมการบริหารรายได้ การออม การจัดการหนี้ การวางแผนรับมือความเสี่ยงทาง
31 เศรษฐกิจ การดูแลสุขภาพ และการเข้าถึงสิทธิและบริการที่จำเป็น โดยส่งเสริมให้สถานประกอบการ สถาบันการเงิน
32 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมพัฒนากลไกสนับสนุนการออมและการวางแผนทางการเงินตั้งแต่เริ่มต้นทำงาน เชื่อมโยง

กับระบบการออมและสวัสดิการที่มีอยู่ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความสามารถในการรับมือกับความ
เสี่ยงในระยะยาว พร้อมทั้งพัฒนากลไกการสื่อสารข้อมูล การให้คำปรึกษา และการประสานเชื่อมต่อกับสิทธิประโยชน์
ด้านประกันสังคม หลักประกันสุขภาพ การพัฒนาทักษะ และสวัสดิการสังคม เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงและ
คงสิทธิอย่างต่อเนื่องเมื่อเปลี่ยนงานหรือสถานะการทำงาน ตลอดจนค้นหาและสนับสนุนกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการขาด
ช่วงของสิทธิหรือเข้าไม่ถึงความคุ้มครอง โดยเฉพาะผู้ทำงานตามสัญญาจ้างชั่วคราว แรงงานนอกระบบ ผู้ประกอบอาชีพ
อิสระ ผู้ทำงานผ่านแพลตฟอร์ม และผู้ที่มีรายได้หรือสถานะการทำงานไม่แน่นอน โดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงาน
และเครือข่ายในพื้นที่ในการลดอุปสรรคและช่องว่างของการเข้าถึงสิทธิและบริการ

เพื่อให้กลุ่มเริ่มต้นทำงานมีความรอบรู้ด้านการเงินและสุขภาพ สามารถตั้งหลักทางเศรษฐกิจ บริหารจัดการ
รายได้และภาระทางการเงิน วางแผนอนาคต และเข้าถึงสิทธิ บริการ และหลักประกันชีวิตที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง โดย
ไม่ขาดความคุ้มครองจากการเปลี่ยนแปลงสถานะการทำงาน ตลอดจนมีความสามารถในการรับมือ พึ่งตัว และปรับตัว
เมื่อเผชิญความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ สุขภาพ หรือการเปลี่ยนแปลงในเส้นทางอาชีพ

แนวทางที่ ๖ การพัฒนาระบบสนับสนุน ข้อมูลร่วม และกลไกขับเคลื่อนระบบนิเวศเชิงพื้นที่

๖.๑ ระดับประเทศ

หน่วยงาน/องค์กร สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และสำนักงานคณะกรรมการ
สุขภาพแห่งชาติ (สช.) เป็นหน่วยงานหลักในการประสานและบูรณาการเชิงนโยบาย ร่วมกับกระทรวงแรงงาน โดย
สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวง
สาธารณสุข โดยสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดย
สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครอง
ข้อมูลส่วนบุคคล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกว.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) และ
สถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหน่วยงานเจ้าภาพตามแนวทางที่ ๑-๕ และผู้แทนกลุ่มเริ่มต้น
ทำงาน

ร่วมกัน พัฒนากลไกบูรณาการนโยบายและการดำเนินงานข้ามหน่วยงาน จัดทำระบบข้อมูลและกรอบตัวชี้วัด
ร่วมเพื่อติดตามเส้นทางการเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาสู่การทำงาน ครอบคลุมการพัฒนาทักษะ การเข้าถึงโอกาส การมี
งานทำ คุณภาพงาน รายได้ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สุขภาวะ และการเข้าถึงสิทธิและหลักประกันทางสังคม โดย
ส่งเสริมการเชื่อมโยงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่มีอยู่ ลดความซ้ำซ้อนของระบบข้อมูล และคำนึงถึงการคุ้มครองข้อมูล
ส่วนบุคคล พร้อมทั้งพัฒนากลไกการวิจัยและการประเมินผลเชิงนโยบาย เพื่อค้นหาช่องว่างของข้อมูลและองค์ความรู้ที่
จำเป็นต่อการตัดสินใจ ศึกษาปัจจัยความสำเร็จ ข้อจำกัด และเงื่อนไขการขยายผลของมาตรการและรูปแบบการ
ดำเนินงานที่มีประสิทธิผล ตลอดจนพัฒนาตัวชี้วัดและระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนทั้งผลผลิต ผลลัพธ์ และความ

เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเริ่มต้นทำงาน โดยสนับสนุนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปรับปรุงนโยบาย การ
จัดสรรทรัพยากร และการขยายผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

เพื่อ ให้ประเทศมีระบบข้อมูล องค์ความรู้จากการวิจัย และกลไกติดตามประเมินผลที่สนับสนุนการตัดสินใจเชิง
นโยบายบนฐานหลักฐานเชิงประจักษ์ สามารถระบุช่องว่างและประเมินผลลัพธ์ของการดำเนินงาน ตลอดจนสนับสนุน
การขยายผลมาตรการที่มีประสิทธิผล โดยเชื่อมโยงการขับเคลื่อนแนวทางที่ ๑-๕ อย่างบูรณาการและสร้างความ
รับผิดชอบร่วมระหว่างหน่วยงาน

๖.๒ ระดับพื้นที่

หน่วยงาน/องค์กร สำนักงานจังหวัด สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็น
หน่วยงานหลัก ร่วมกับสำนักงานสถิติจังหวัด สำนักงานจัดหางานจังหวัด สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด
สำนักงานประกันสังคมจังหวัด สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ หน่วยงานวิจัย เครือข่ายนักวิจัย
และหน่วยงานสนับสนุนทุนวิจัย สถานศึกษา สถานประกอบการ สมาคมอุตสาหกรรมจังหวัด หอการค้าจังหวัด หน่วย
บริการสุขภาพ องค์กรชุมชน ภาคประชาสังคม ผู้แทนกลุ่มเริ่มต้นทำงาน และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ โดยใช้กลไกความ
ร่วมมือระดับจังหวัดหรือกลไกอื่นที่มีอยู่ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้พิจารณากำหนดหน่วยงานหรือกลไกประสานงาน
หลักในแต่ละพื้นที่อย่างชัดเจน โดยส่งเสริมบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม
อำนาจหน้าที่และศักยภาพในการประสานความร่วมมือ สนับสนุนทรัพยากร และเชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างภาค
ส่วน

ร่วมกัน พัฒนากลไกความร่วมมือและการใช้ข้อมูลร่วมเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ เส้นทางเปลี่ยนผ่าน และ
จุดสะดุดของกลุ่มเริ่มต้นทำงาน ตั้งแต่การศึกษา การพัฒนาทักษะ การเข้าถึงโอกาส การเข้าสู่การทำงาน ไปจนถึงการ
สร้างความมั่นคงและคุณภาพชีวิต โดยคำนึงถึงความแตกต่างของบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และตลาดแรงงานในพื้นที่
ควบคู่กับการส่งเสริมการวิจัยเชิงพื้นที่และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อค้นหาปัญหาและช่องว่างของระบบ
สนับสนุน ทดลองและประเมินผลมาตรการที่เหมาะสม ศึกษาปัจจัยความสำเร็จและเงื่อนไขการขยายผล ตลอดจน
พัฒนาตัวชี้วัดและระบบติดตามผลที่สะท้อนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจริงกับกลุ่มเป้าหมาย พร้อมทั้งนำผลการวิจัย
และการประเมินผลมาใช้ปรับปรุงบริการ มาตรการ และการจัดสรรทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง พร้อมจัดทำแผนปฏิบัติการ
ร่วมที่กำหนดเป้าหมาย หน่วยงานรับผิดชอบ แหล่งทรัพยากร ระยะเวลาดำเนินงาน และตัวชี้วัดผลลัพธ์ที่สามารถ
ติดตามประเมินผลได้ โดยเปิดโอกาสให้กลุ่มเริ่มต้นทำงานมีส่วนร่วมในการออกแบบ ดำเนินงาน และสะท้อนผลลัพธ์

เพื่อ ให้พื้นที่มีระบบนิเวศสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่โลกการทำงานที่เชื่อมโยงข้อมูล บริการ หน่วยงาน และ
ทรัพยากร สามารถใช้ผลการวิจัยและการประเมินผลในการแก้ไขปัญหาและพัฒนามาตรการที่ตอบสนองต่อความ
ต้องการของกลุ่มเริ่มต้นทำงาน ลดช่องว่างและความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการ และสามารถถอดบทเรียนและขยาย
ผลแนวปฏิบัติที่มีประสิทธิผลไปสู่พื้นที่อื่นได้อย่างเหมาะสม

1 ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

2 การยกระดับระบบนิเวศช่วงเปลี่ยนผ่านชีวิตของกลุ่มเริ่มต้นทำงาน มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับ
3 บุคคล ระบบบริการ พื้นที่ และนโยบาย โดยเชื่อมโยงการพัฒนาศักยภาพ การเข้าถึงโอกาส งานที่มีคุณค่า สุขภาวะทั้ง
4 ทางกาย จิตใจ สังคม และปัญญา ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และหลักประกันชีวิต ให้เป็นระบบสนับสนุนที่เชื่อมโยงและ
5 ต่อเนื่องตลอดช่วงเปลี่ยนผ่าน พร้อมส่งเสริมการเข้าถึงบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่เหมาะสมกับวัยทำงาน
6 และรูปแบบการประกอบอาชีพ เพื่อนำไปสู่การยกระดับเป็น วาระเชิงนโยบายระยะยาวของประเทศ ภายใต้กรอบการ
7 พัฒนาทุนมนุษย์ตลอดช่วงชีวิต โดยคาดหวังผลลัพธ์ในแต่ละระยะ ดังนี้

8 ระยะสั้น — วางระบบและสร้างกลไกขับเคลื่อนร่วม (๐-๑ ปี)

9 เกิด กรอบเป้าหมาย ตัวชี้วัด ระบบข้อมูล และกลไกการขับเคลื่อนร่วม สำหรับการพัฒนาระบบนิเวศช่วง
10 เปลี่ยนผ่านชีวิตของกลุ่มเริ่มต้นทำงานที่มีทิศทางชัดเจน เชื่อมโยงการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานด้านการศึกษา
11 แรงงาน เศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน และ
12 กลุ่มเริ่มต้นทำงาน โดยกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมาตรการและช่วงเวลา
13 ดำเนินงานที่สามารถติดตามและประเมินผลได้

14 เกิดพื้นที่นำร่องที่สามารถเชื่อมโยง “คน-ข้อมูล-บริการ-หน่วยงาน-พื้นที่” และทดลองระบบสนับสนุนตาม
15 เส้นทางการเปลี่ยนผ่าน ตั้งแต่ การเตรียมความพร้อมและพัฒนาศักยภาพ → การเข้าถึงโอกาสและกำหนดเส้นทางชีวิต
16 → การเข้าสู่งานที่มีคุณค่าและเป็นธรรม → การมีสุขภาวะ ความสัมพันธ์ และสมดุลชีวิต → การมีความมั่นคงทาง
17 เศรษฐกิจและหลักประกันชีวิต โดยเชื่อมโยงบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคสำหรับวัยทำงานเข้ากับระบบ
18 สนับสนุนดังกล่าว คำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลและบริบทพื้นที่ พร้อมจัดทำข้อมูลสถานการณ์ตั้งต้นและระบบ
19 ติดตามประเมินผลเพื่อสนับสนุนการขยายผลในระยะต่อไป

20 ระยะกลาง — ยกระดับคุณภาพการเปลี่ยนผ่านและการตั้งหลักชีวิต (๒-๓ ปี)

21 กลุ่มเริ่มต้นทำงานสามารถ เข้าถึงโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ งานที่มีคุณค่าและเป็นธรรม บริการ
22 สร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และหลักประกันทางสังคมได้อย่างเชื่อมโยง ต่อเนื่อง และ
23 เป็นรูปธรรม สามารถตัดสินใจและกำหนดเส้นทางชีวิตและอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพและบริบทของตนเอง กลุ่ม
24 เริ่มต้นทำงานมี สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีขึ้น มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ สามารถดูแลสุขภาพตนเอง ป้องกันปัจจัย
25 เสี่ยง และเข้าถึงบริการสุขภาพที่จำเป็นได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกื้อหนุน มีสมดุลระหว่าง
26 งานกับชีวิต และได้รับการสนับสนุนด้านสุขภาวะที่สอดคล้องกับสภาพการทำงานและความต้องการที่แตกต่างกัน

27 อุปสรรคและต้นทุนที่ไม่จำเป็นของการเปลี่ยนผ่านลดลง ความไม่สอดคล้องระหว่างทักษะกับงาน (Skill
28 Mismatch) ลดลง คุณภาพและความเป็นธรรมในการทำงานดีขึ้น กลุ่มเริ่มต้นทำงานสามารถตั้งหลักทางเศรษฐกิจ ลด
29 ความเปราะบางทางการเงิน และได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสมกับรูปแบบการทำงานที่หลากหลาย

30 ขณะเดียวกัน เกิด วงจรข้อมูลย้อนกลับเชิงนโยบาย (Policy Feedback Loop) ที่นำข้อมูล ผลลัพธ์ด้านการ
31 เรียนรู้ การจ้างงาน สุขภาพกายและจิต ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และบทเรียนจากการดำเนินงานในพื้นที่ กลับไปใช้
32 ปรับปรุงมาตรการ บริการ และนโยบายระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ให้ติดตามผลลัพธ์ที่สะท้อนคุณภาพของการ

เปลี่ยนผ่านสู่การทำงาน ทั้งการเข้าถึงโอกาส การมีงานที่มีคุณค่า สุขภาวะ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความต่อเนื่อง
ของหลักประกันทางสังคม โดยใช้ข้อมูลสถานการณ์ตั้งต้นและตัวชี้วัดร่วมเป็นฐานในการเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน

ระยะยาว — ยุทธศาสตร์ระบบพัฒนาทุนมนุษย์ตลอดช่วงชีวิต (๔–๕ ปี และต่อเนื่อง)

ประเทศไทยมี ระบบนิเวศช่วงเปลี่ยนผ่านชีวิตของกลุ่มเริ่มต้นทำงานที่เชื่อมโยงเป็นส่วนหนึ่งของระบบพัฒนา
ทุนมนุษย์ตลอดช่วงชีวิต (Life-course Human Capital Development) โดยมองช่วงเปลี่ยนผ่านจากการศึกษาสู่โลก
การทำงานและการตั้งหลักชีวิตเป็น จุดเปลี่ยนผ่านเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Transition Point) ที่ควรได้รับการลงทุน
และการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ

ระบบดังกล่าวเชื่อมโยงการศึกษา การพัฒนาทักษะ การจ้างงาน ระบบบริการสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพ
และป้องกันโรค และหลักประกันทางเศรษฐกิจและสังคม สามารถรองรับความแตกต่างของบุคคล พื้นที่ อาชีพ และ
รูปแบบการทำงาน ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงโอกาสและบริการ ยุทธศาสตร์คุณภาพงานและผลิตภาพของกำลังคน
ส่งเสริมสุขภาวะและคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง และลดความเปราะบางทางเศรษฐกิจและสังคม
นำไปสู่การสร้างกำลังคนที่มีศักยภาพ มีสุขภาวะที่ดี เรียนรู้และปรับตัวได้ ตั้งหลักชีวิตได้ และสามารถกำหนด
อนาคตของตนเองได้ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และโครงสร้างประชากร

ผลลัพธ์ปลายทาง — สู่ “วาระเชิงนโยบายระยะยาวของประเทศ”

การพัฒนาระบบนิเวศช่วงเปลี่ยนผ่านชีวิตของกลุ่มเริ่มต้นทำงานได้รับการยกระดับเป็น “วาระเชิงนโยบาย
ระยะยาวของประเทศ (Long-term National Policy Agenda)” ที่สามารถขับเคลื่อนได้อย่างต่อเนื่อง โดยเชื่อมโยง
นโยบายด้านการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะ การจ้างงานและงานที่มีคุณค่า การสร้างเสริมสุข
ภาวะและป้องกันโรค ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และหลักประกันทางสังคม ภายใต้กลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐ
ท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน และกลุ่มเริ่มต้นทำงาน

วาระดังกล่าวมีเป้าหมายร่วมที่สำคัญ คือ ทำให้กลุ่มเริ่มต้นทำงานทุกคนสามารถ “เปลี่ยนผ่านได้ดี ตั้งหลักได้
มั่นคง และมีสุขภาวะที่ดี สามารถเข้าสู่โลกการทำงานและสร้างอนาคตของตนเองได้อย่างมีคุณภาพ ควบคู่กับการพัฒนา
กำลังคนที่มีศักยภาพและปรับตัวได้ อันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเทศอย่างยั่งยืน

มติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ

๑. เห็นชอบกรอบทิศทางนโยบาย “การยกระดับระบบนิเวศช่วงเปลี่ยนผ่านสู่การทำงานของกลุ่มเริ่มต้นชีวิตการทำงาน” ตามที่เสนอมา
๒. เห็นชอบในหลักการแนวทางการขับเคลื่อน และหลักการร่างแผนที่ทางเดิน (Road Map)^๒ ตามที่เสนอมา
๓. ขอให้เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เสนอคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติเพื่อพิจารณาขอบข่าย
คณะกรรมการขับเคลื่อนและติดตามการดำเนินงานตามมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ (คสม.) พิจารณาปรับปรุงและ
ติดตามการขับเคลื่อนตามแนวทางของแผนที่ทางเดิน (Road Map)
๔. ขอให้เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ รายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๒

^๒ สมัชชาสุขภาพ ๑๙ / ร่างมติ ๒ / ผวนก ๑